

NARODNA BANKA NA REPUBLI KA MAKEDONI JA

DI REKCI JA ZA KREDI TNI ODNOSI SO STRANSTVO

**KREDI TNI ODNOSI
SO STRANSTVO
VO 2002 GODI NA**

Skopje, April 2003 godi na

S O D R @ I N A

A. Nadvoren dolg vo 2002 godi na	4
I. Dolgoro~en dolg	4
1. Javen dolg	5
Ostvareni dvi`ewa vo tekot na 2002 godi na	6
1.1 Kori stewa	6
1.2 Otplati	8
1.3. Sklu~eni krediti i zaemi	9
1.4. Struktura na javni ot dolg	9
1.4.1 Vid na stranski krediti	9
1.4.2 Valuta na zadol`uvawe	10
1.4.3. Rok na otplata	11
2. Privatni dolg	11
Ostvareni dvi`ewa vo tekot na 2002 godi na	11
2.1 Kori stewa	11
2.2 Otplati	12
2.3. Struktura na privatni ot dolg	12
2.3.1 Vid na stranski krediti	12
2.3.2 Vid i namena na kreditni raboti	13
2.3.3 Valuta na zadol`uvawe	13
2.3.4. Rok na otplata	14
2.3.5. Zemja na krediti te	14
II. Kratkoro~en dolg	16
1.Ostvareni dvi`ewa vo 2002 godi na	16
1.1. Kori stewa	16
1.2. Otplati	17
2. Struktura na kratkoro~ni ot dolg	17
2.1. Vid na kratkoro~ni krediti	17
2.2. Namena na kratkoro~ni krediti	18
2.3. Valuta na zadol`uvawe	19
2.4. Sektorska struktura	19
2.5. Zemji na krediti te	20
III. Stepen na zadol`enost na Republ i ka Makedoni ja	21
B. Pobaruwawa od nerezi denti vo 2002 godi na	26
1.Ostvareni dvi`ewa vo 2002 godi na	26
1.1 Odobreni sredstva	26
1.2. Naplati	27
2. Struktura na dolgoro~ni pobaruwawa	28
2.1. Vid na odobreni krediti	28
2.2. Doveriteli	28
2.3. Kori sni ci na krediti	29

2.4. Valuta na odobruvawe29
2.5. Zemji na korisnici na kredit29
3. Struktura na kratkoro~ni pobaruwawa30
3.1. Vid na odobreni krediti30
3.2. Doverniteli31
3.3. Korisnici na krediti31
3.4. Valuta na odobruvawe32
3.5. Zemji na korisnici na kredit32

NAPOMENA: Podatocite za 2002 godina prezentirani vo ova informacija imaat tretman na prethodni podatoci i istite podle`at na natamo{ no a`urirawe.

Podatocite za dolgoro~ni ot dolg vo 2001 godina se revidirani .

Bisakale na naglasime deka kaj kratkoro~ni ot dolg ne se vr{i i revidirawe na podatocite, bidej{i istoto nema ekonomska i statisti~ka opravdanost. Za taacel, vo analitiki te sporedbi na tekovnata i izminatata godina se koristenive}e objavenite podatoci za sostojbata i dvi`ewata po kratkoro~ni ot dolg vo 2001 godina.

**NADVORE[EN DOLG
VO 2002 GODI NA**

A. NADVORE[EN DOLG

Nadvore{ ni ot dolg na Republika Makedonija go so~inuvaat obvrski te na rezidenti te po sklu~eni dolgoro~ni i kratkoro~ni kreditni raboti so mul ti lateral ni , bi lateral ni i pri vatni kredi tori - nerezi denti .

Vo tekot na 2002 godi na, doma{ nata ekonomija zakrepuva{ e od posl edici te na mi natogodi{ nata bezbednosna kriza vo zemjata. Osven stabiliziraweto na bezbednosno - poli ti ~ki plan, evidentno e i sporoto, no si gurno stabili zirawe na makroekonomski plan. Za razli ka od 2001 godi na koga bruto doma{ ni ot proizvod ostvari pad od 4,5%, vo 2002 godi na e ostvaren porast od 0,3%.

Vo sferata na kreditni odnosi so stranstvo isto taka e zabele`livo i ntenzi vi rawe na akti vnosti te na doma{ ni te subjekti , so eden zna~aen presvrt vo novi te skl u~uvawa na kreditni te raboti i novi te zadol `uvawa, pri { to za prv pat po osamostojuvaweto, rezi denti te pove}e se zadol `uval e kaj pri vatni kredi tori .

Vkupni ot nadvore{ en dolg na Republika Makedonija na 31.12.2002 godi na po kori steni kratkoro~ni i dolgoro~ni krediti iznesuva 1.612,54 milioni USD. Na kratkoro~ni ot dolg otpa|a iznos od 63,56 milioni USD ili 3,94% od vkupni ot nadvore{ en dolg, a na dolgoro~ni ot dolg mu pri pa|a iznos od 1.548,98 mi li oni USD ili 96,06% od vkupni ot nadvore{ en dolg.

Vo odnos na sostojbata na dolgot so krajot na 2001 godi na vo iznos od 1.506,41 mi li oni USD, vkupni ot nadvore{ en dolg se zgol emil za 7,05%.

I Dolgoro~en dolg

Nadvore{ ni ot dolgoro~en dolg e dolg na rezidenti kon nerezi denti , so ori gi nal en rok na dospevawe nad 1 godi na i otpl atli v vo instrumenti za pla}awe, dobra ili uslugi .

Nadvore{ ni ot dolgoro~en dolg na Republika Makedonija na 31.12.2002 godi na iznesuva 1.548,98 milioni USD. Vo sostojbata na dolgoro~ni ot dolg se vkl u~eni obvrski po glavni na na iznos od 1.520,56 milioni USD, dostasana neplatena kamata od 16,60 milioni USD i oceneta zadocneta kamata od 11,82 milioni USD. Dostasanata neplatena kamata i ocenetata zadocneta kamata presmetana na dospeani neplateni obvrski od datumot na dospevawe do 31.12.2002 godi na, se kapitaliziraat i zaedno so obvrskite po glavni na se iska`uvaat vo sostojbata na dolgoro~ni ot dolg. Dolgoro~ni ot dolg na krajot na 2002 godi na bele`i porast od 7,28% vo odnos na isti ot za 2001 godi na koj e na iznos od 1.443,85 mi li oni USD.

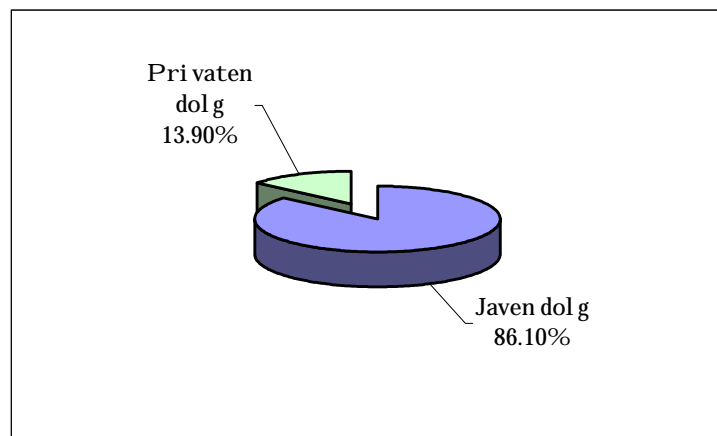
Na sostojbata na dolgoro~ni ot dolg na krajot na 2002 godi na vlijaat ostvareni te dvi `ewa po osnov na povle~eni sredstva, pl ateni obvrski po glavni na i kursni razli ki vo tekot na godi nata.

Vo tekot na 2002 godi na po dolgoro~ni krediti se povle~eni sredstva vo iznos od 174,54 mi li oni USD, { to e za 37,97% pove}e vo odnos na mi natata godi na koga bea povle~eni 126,5 mi li oni USD. Sepak pri ovaa sporedba mora da se ima predvid faktot deka vo mi natata godi na poradi bezbednosnata kriza be{ e zabele`an zna~aen pad vo iznosot na kori steni sredstva, { to del umno ja objasnuva ovaa razli ka vo povle~eni te sredstva vo dvete godi ni .

Plateni te obvrski prema stranski te kreditori vo 2002 godi na iznesuvaat 231,68 milioni USD od koi po glavni na iznos od 181,05 milioni USD, a po kamata iznos od 50,63 milioni USD, { to e za 27,15 milioni USD pove}e od iznosot na plateni obvrski vo 2001 godi na, koga za servi si rawe na dolgoro~ni ot dolg bile otplateni 204,53 milioni USD.

Osobeno zna~ajno vlijani e na porastot na sostojbata na dolgoro~ni ot dolg na 31.12.2002 godi na i maa ostvareni te kursni razliki vo tekot na godi nata vo iznos od 105,74 milioni USD. Visoki ot iznos na kursni razliki proizleguva od padot na vrednosta na ameri kanski ot dolar vo odnos na ostanati te valuti { to osobeno be} e naglaseno vo vtorata polovi na na 2002 godi na. Kursot na ameri kanski ot dolar vo odnos na kursot na Evroto na 31.12.2002 godi na, sporeden so isti ot soodnos na 31.12.2001 godi na bel e` i pad od 15,44%. I sto taka, kursot na ameri kanski ot dolar vo odnos na kursot na SDR (specijalni prava na vle~ewe) na 31.12.2002 godi na, sporeden so isti ot soodnos na 31.12.2001 godi na bel e` i pad od 7,56%.

Najgolem del od nadvore{ ni ot dolgoro~en dolg ili poto~no 86,10% e dolg na javni ot sektor vo iznos od 1.333,66 milioni USD, dodeka 13,90% e dolg na pri vatni ot sektor od ekonomijata vo iznos od 215,32 milioni USD.

1. Javen dolg

Dolgoro~ni ot javen dolg go so~i nuvaat obvrski te na rezidenti te od javni ot sektor od ekonomijata t.e. Vlada na Republika Makedonija (so javni te fondovi), Narodnata Banka na Republika Makedonija i javni te pretprijatija kon nerezidenti. I znosot na javni ot dolg od 1.333,66 milioni USD na krajot na 2002 godi na go so dr` i dolgot na Vladata na Republika Makedonija vo iznos od 1.141,68 milioni USD, dolgot na Narodna Banka na Republika Makedonija iznos od 67,39 milioni USD i dolgot na javni pretprijatija iznos od 124,59 milioni USD.

Dolgot na javni ot sektor na krajot na 2002 godi na sporeden so dolgot na javni ot sektor na 31.12.2001 godi na koj iznesuval 1.221,49 milioni USD, pretstavuva porast od 112,17 milioni USD ili 9,18%.

Ostvareni dvi`ewa vo tekot na 2002 godina

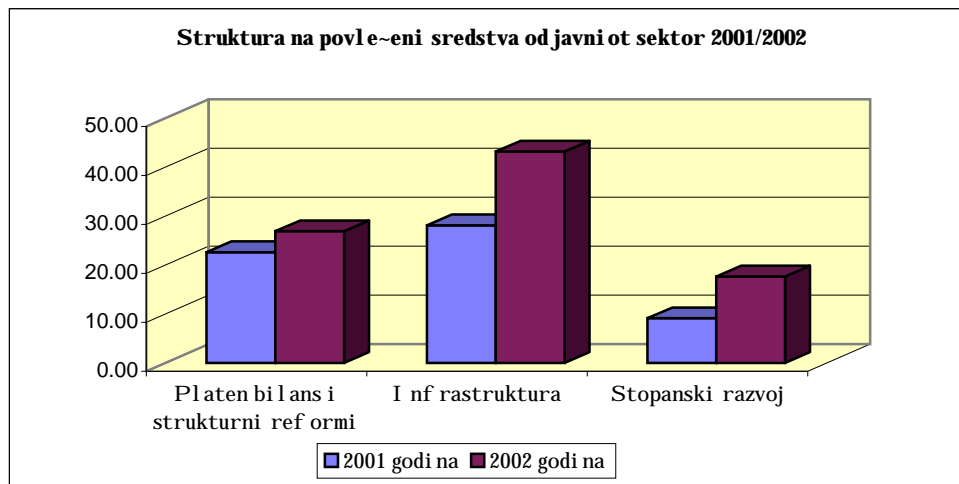
1.1 Koristewa

Vo 2002 godina za javni ot sektor bea povle`eni 87,83 milioni USD od skl u`eni te stranski krediti, dodeka vo 2001 godina za javni ot sektor bea povle`eni 59,94 milioni USD (iznosot ne ja so dr`i kapitaliziranata kamata sprema Londonski ot klub na kreditori vo iznos od 8,92 milioni USD). Analogno na gorenavedenata zabele`ka za celokupni ot dolgoro`en dolg, vo sporedba so povle`enite sredstva za 2001 godina, i kaj javni ot sektor se zabele`uva po intenzi vno koristewa na sredstva vo 2002 godina, { to delumno e rezultat na normal izi raweto na bezbednosno poli`kata sostojba vo zemjata.

Od vkupno povle`enite sredstva vo javni ot sektor vo 2002 godina za poddr`ka na platni ot bilansi i strukturni reformi povle`eni se vkupno 26,93 milioni USD ili 30,66%. Sporedeno so povle`eniot iznos vo 2001 godina od 22,64 milioni USD ili 37,77% se zabele`uva namal uvawe na procentual noto u`estvo na povle`enite sredstva vo 2002 godina za ovaa namena za 7,11 procentni poeni vo odnos na 2001 godina, no porast vo apsolutni iznosi od 18,95% ili 4,29 milioni USD.

Po projekti te za podobruvawe na inf rastrukturata vo 2002 godina povle`ene iznos od 43,21 milioni USD ili 49,19%, dodeka vo 2001 godina povle`ene iznos od 28,16 milioni USD ili 46,98%. Navedenite iznosi uka`uvaat na zna`itelno pogolemi povlekuvawa (porast od 53,44% vo odnos na 2001 godina) po projekti te nameneti za podobruvawe na inf rastrukturata na dr`avata i toa za iznos od 15,05 milioni USD. Kaj ovaa namena se zabele`uva i porast na procentual noto u`estvo vo vkupni te koristewa na javni ot sektor vo 2002 godina vo odnos na 2001 godina za 2,21 procenten poen.

Povle`eni sredstva vo 2002 godina za potti knuvawe na stopanski ot razvoj na dr`avata se na iznos od iznesuva 17,69 milioni USD ili 20,15%, dodeka vo 2001 godina iznosot na povle`eni sredstva za ovaa namena iznesuva 9,14 milioni USD ili 15,25%. Razlikata od 8,55 milioni USD ili 93,54% porast vo apsolutni iznosi uka`uva na tendencijata za pogolemi povlekuvawa na sredstva nameneti za potiknuvawe na stopanski ot razvoj na dr`avata vo 2002 godina. Od strukturen aspekt procentual noto u`estvo na koristewata za ovaa namena se zgol emilo za 4,90 procentni poeni.

Od prethodno prikazane strukture na povleeni sredstva vo javni ot sektor se zabeleuva deka vo 2001 godi na najgolem del od povleeni te sredstva beše nameneti za poddrška na platni ot bilans i podobruvawe na infrastrukturnata za smetka na mali ot iznos na povleeni sredstva nameneti za pottiknuvawe na stopanski ot razvoj. Vo 2002 godi na povtorno se dominantni ovie nameni, no izrazeno e i zgolemenoto povlekuvawe na sredstva nameneti za pottiknuvawe na stopanski ot razvoj.

Od strana na javni ot sektor povleeni se sredstva od slednite kreditori za proekti te:

- Meunarodnoto zdrueni e za razvoj (IDA) vo iznos od 18.24 milioni USD i toa za: Proekt za tranzicija na zdravstveni ot sektor, Proekt za poddrška na individualno zemjodelsko proizvodstvo, Proekt za rekonstrukcija na irigacioni ot sistem, Proekt za tehnička pomoć na penziški reformi, Proekt za socijalna poddrška, Proekt za olesnuvawe na trgovijata i transportot vo Jugoi sto-na Evropa, Kredit za i tno za vuvawe II, Proekt za kultura i razvoj na zaednicite i Proekt za razvoj na deca i mladi,

- Meunarodnata Banka za Obnova i Razvoj (IBRD) vo iznos od 15,45 milioni USD i toa za: Proekt za podobruvawe na energetski ot sistem, Proekt za transporten sektor, Proekt za razvoj na privatni ot sektor i Proekt za rekonstrukcija na irigacioni ot sistem,

- Banka za razvoj pri Sovetot na Evropa (CEDB) vo iznos od 7,79 milioni USD za Proektot za izgradba na socijalni stanovi i Proektot za vrabotuvawe,

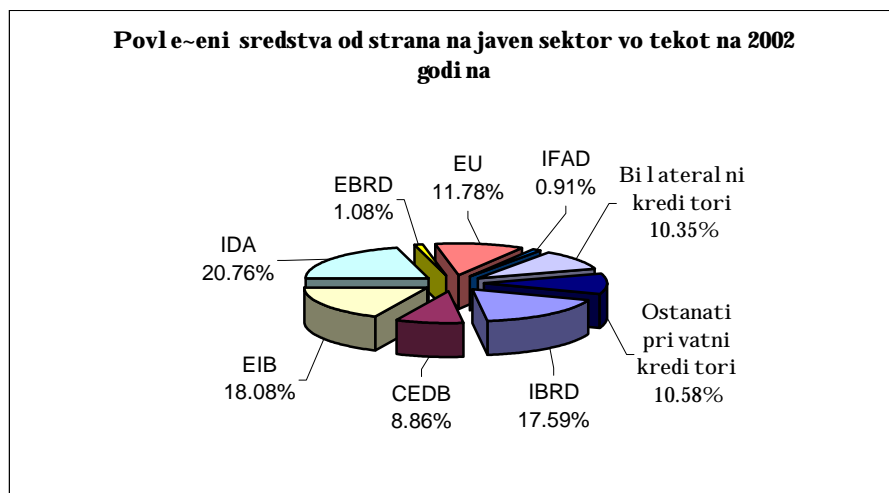
- Evropskata Banka za Obnova i Razvoj (EBRD) vo iznos od 3,64 milioni USD za Proektot za akciona programa za općtinite i okolinata i Proektot za rekonstrukcija na Ohridski ot aerodrom,

- Evropskata Unija (EU) vo iznos od 10,35 milioni USD za Proektot za strukturno prilaguvawe,

- Evropskata Investici ona Banka (EIB) vo iznos od 15,88 milioni USD za Proektot za izgradba na patišta i Zaemot za globalno finansirawe,

- Meunarodni ot Fond za razvoj na zemjodelie (IFAD) vo iznos od 0,80 milioni USD za Proektot za finansi ski uslugi vo zemjodelieto,

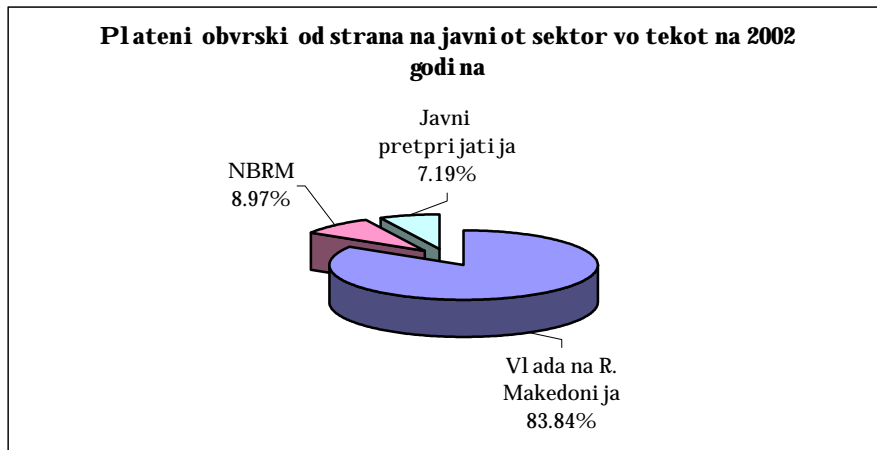
- bilateralni kreditori vo iznos od 2,29 milioni USD od Italijanskata kreditna linija za uvoz na oprema i od Proektot za unapreduvawe na mikro, mali i sredni pretprijatija.

1.2 Otplati

Vo 2002 godi na, javni ot sektor na stopanstvoto gi servi si ra{ e obvrski te po nadvore{ ni ot dol g po predvi denata di nami ka. Pl ateni se vkupno 111,42 mi li oni USD, od { to za obvrski po glavni na 70,18 mi li oni USD, a za obvrski po kamata 41,24 mi li oni USD. Sporedbata na iznosot na pl ateni te obvrski vo 2002 so isti ot vo 2001 godi na koga bea pl ateni vkupno 113,04 mi li oni USD, poka` uva deka nema bi tni f lukuaci i vo obvrski te za servi si rawe na javni ot dol g vo ovoj peri od.

Od subjekti te vo javni ot sektor, Vl adata na Republ ika Makedoni ja pl ati vkupno 93,42 mi li oni USD, od koi { to po osnov gl avni na 55,04 mi li oni USD, a po osnov kamata 38,38 mi li oni USD. Narodna Banka na Republ ika Makedoni ja pl ati vkupno 10,00 mi li oni USD , od koi 8,84 mi li oni USD glavni na i 1,16 mi li oni USD kamata. Javni te pretprijatija pl atija vkupno 8,01 mi li oni USD, od koi glavni na 6,31 mi li oni USD i kamata 1,70 mi li oni USD.

Vo 2002 godi na Republ ika Makedoni ja be{ e pod postojan moni tori ng na Me| unarodni ot Monetaren Fond (IMF), so koj be{ e vo pregovori za skl u-uva ve na nov Stand-by aran` man. Od ti e pri ~i ni kako i so namera da go podobri sopstveni ot kredit en rejti ng kaj ostanatite investitori, dr` avata go postavi redovnoto servi si rawe na obvrskite po javni ot nadvore{ en dol g kako imperativ na f i skal nata poli ti ka.

No, sepa k vo ova a godi na ima i nepl ateni obvrski od strana na javni ot sektor vo vkupen iznos od 1,77 mi li oni USD. Eden del od ovie obvrski osobeno oni e na javni te pretprijatija se pl ateni so zadocnuva ve na po~etokot na 2003 godi na i real no ne pretstavuva at dostasani nepl ateni obvrski. Ovie obvrski del umno se rezul tat na neregul i rani te obvrski so Japoni ja i SAD, od reprogramot vo 1995 godi na koi }e bi dat cel osno podmi reni vo prvata pol ovi na na 2003 godi na.

1.3 Sklu~eni krediti i zaemi

Vo 2002 godi na javni ot sektor na ekonomijata sklu~il novi kreditni raboti vo vkupen iznos od 27,46 milioni USD, { to pretstavuva zna~itelno pomal iznos vo odnos na prethodnata 2001 godina koga za javni ot sektor bile sklu~eni novi kreditni raboti vo iznos od 57,87 milioni USD. Ovaa razlika se dol`i na faktot { to vo 2002 godina, Republika Makedonija se rehabilitira{e od bezbednosnata kriza, no 2002 godina be{e i izborna godina, { to isto taka pridonese za vozdr`anosta na krediti te vo krediti raweto na javni ot sektor.

Od iznesenite podatoci za iznosot na koristeni sredstva i iznosot na sklu~eni krediti i zaemi, vidljivo e deka vo ova godina se koristen mnogu pogolimi iznosi od ona { to e sklu~eno vo godinata t.e. najgol em del od povl~enite sredstva se po ve}e sklu~eni krediti i zaemi vo prethodnite godini.

Skl u~enite zaemi i krediti se od slednite krediti i poslednite proekti :

- Mejunarodno zdru`enie za razvoj (IDA): Proekt kultura i razvoj na zaednicite vo iznos od 4,00 milioni SDR (5,44 milioni USD) i Proekt za razvoj na deca i mladi nci vo iznos od 2,00 milioni SDR (2,72 milioni USD);

- Evropskata banka za obnova i razvoj (EBRD) odobri kredit vo iznos od 11,20 milioni EUR (11,67 milioni USD) za Proektot za rekonstrukcija na Ohridski ot aerodrom;

- Vladata na Republika Italija odobri kredit vo iznos od 7,33 milioni EUR (7,63 milioni USD) za Proektot za hidrocentralata Stre`evo.

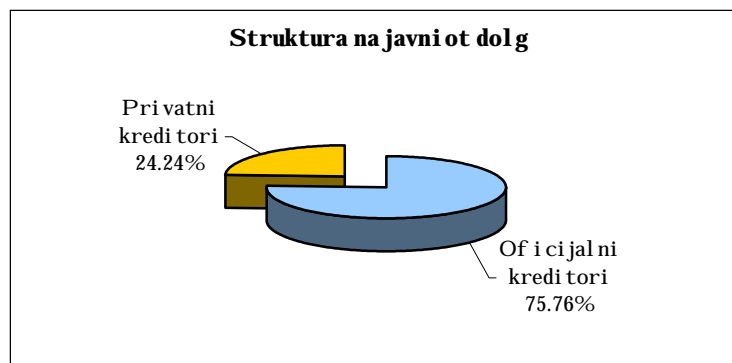
1.4. Struktura na javni ot dolg

1.4.1. Vid na stranski krediti

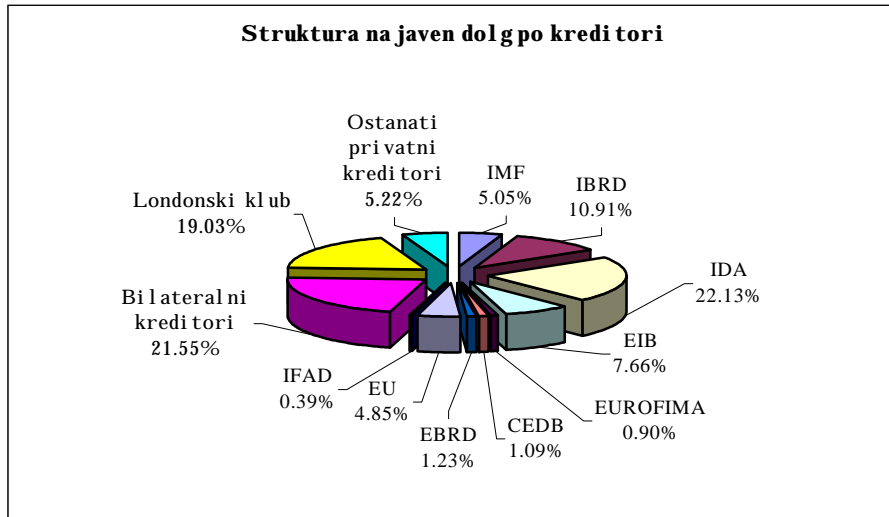
Vo odnos na stranski te krediti javni ot dolg na Republika Makedonija ja ima slednata struktura:

Javni ot dolg prema oficijalnite krediti iznesuva 1.010,32 milioni USD ili 75,76% od javni ot dolg. Javni ot dolg prema multilateralnite krediti iznesuva 722,89 milioni USD ili 54,20% od javni ot dolg, a prema bilateralnite krediti iznesuva 287,43 milioni USD ili 21,55% od javni ot dolg.

Od vkupni ot javen dolg 24,24% e dolg prema privatnite krediti i isti ot iznesuva 323,34 milioni USD. Javni ot dolg prema Londonski ot klub na krediti iznesuva 253,77 milioni USD ili 19,03% od javni ot dolg, dodeka prema ostanatite privatni krediti iznesuva 69,57 milioni USD ili 5,22% od javni ot dolg.

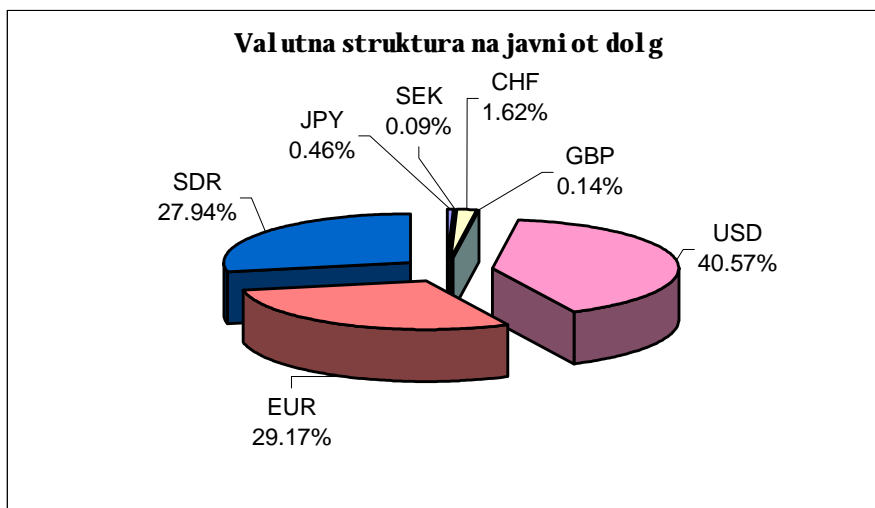

Vo odnos na u-estvoto na oddel ni krediti vo krediti raweto na subjekti te od javni ot sektor, najgolem del od dolgot e sprema IDA 254,66 milioni USD ili 22,13%, bilateralni te krediti 286,09 milioni USD ili 21,55%, Londonski ot klub na krediti 253,77 milioni USD ili 19,03% i Svetskata banka 124,24 milioni USD ili 10,91%, a potoa sl eduvaat drugi te krediti so pomalo u-estvo vo javni ot dol g.

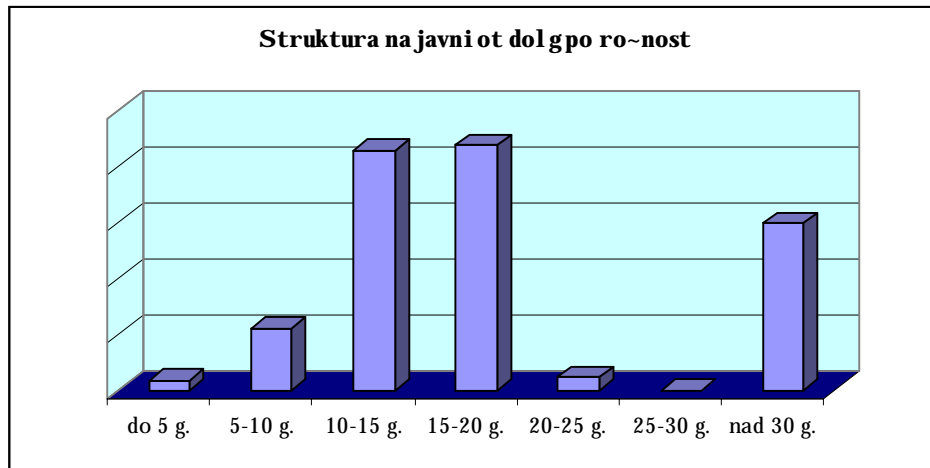
1.4.2 Valuta na zadol ` uvawe

Od aspekt na valutnata struktura na javni ot dol g najzastapena valuta e ameri kanski ot dolar so u-estvo od 40,57% ili 534,06 milioni USD, potoa sledi Evroto so u-estvo od 29,24% ili 384,03 milioni USD i Specijalni te prava na v le-ewe so u-estvo 28,01% ili 367,78 mil i oni USD. Ostanati te val uti i maat skoro beznajno u-estvo vo javni ot dol g.

1.4.3 Rok na otplata

Spored originalni ot rok na dospevawe, najgol em del od javni ot dolg i ma rok na dospevawe od 15-20 godi ni iznos od 438,11 milioni USD ili 33,25% od javni ot dolg i 10-15 godi ni iznos od 429,14 milioni USD ili 32,57%, pa potoa po u-estvoto sledat dolgoro~ni te krediti so rok na dospevawe nad 30 godi ni vo iznos od 299,36 milioni USD ili 22,72%. Soglasno vakvata ro~na struktura na dolgot, najmal ku se zastapeni kreditite so rok na dospevawe pome|u 20-30 godi ni vo iznos od 22,94 milioni USD ili 1,74%, kako i oni e so rok na dospevawe do 10 godi ni vo iznos od 128,12 milioni USD ili 9,72%.

2. Privaten dolg

Privatni ot nadvore{ en dolg e dolgot na privatni ot sektor na ekonomijata, sostaven od privatni banki i nefi nanski trgovski dru{ tva.

Na krajot na 2002 godina, dolgot na privatni ot sektor od ekonomijata iznesuva 215,32 milioni USD, od { to privatni te banki dol` at 91,83 milioni USD, a privatni te trgovski dru{ tva dol` at 123,48 milioni USD. Vo odnos na 2001 godina koga dolgot na privatni ot sektor iznesuval 222,35 milioni USD, se zabel` uva namal uvawe na dolgot na privatni ot sektor.

Ostvareni dvi`ewa vo tekot na 2002 godina

2.1 Koristewa

Zakrepuvaweto na doma{ nata ekonomija po minatogodi{ nata kriza e vidljivo i preku intenziviraweto na ekonomskite aktivnosti kaj privatni ot sektor, koi se finansiraat so zadol` uvawe vo stranstvo. Privatni ot sektor vo

2002 godina koristel 86,71 milioni USD, od { to bankite koristele 60,37 milioni USD, dodeka privatni te trgovski dru{ tva povlekke 26,34 milioni USD. Od ovie dvi `ewa proizleguvaat dva zna-ajni zaklu~oci: prvo, evidenten e porastot na zadol `uvawata kaj privatni ot sektor vo odnos na 2001 godina, koga i znosot na novi zadol `uvawa iznesuva{ e 57,65 milioni USD, no i vo odnos na site izminati godini, i vtoro, se zabele`uva tendencijata za finansirawe na doma{ noto stopanstvo so posredstvo na bankite, { to uka`uva na faktot deka kreditore te imaat pogolema doverba vo finansiski ot, otkolku vo nefinansiski ot sektor vo zemjata.

2.2 Otplati

Vo 2002 godina privatni ot sektor servisi ra{ e vkupni obvrski od 120,26 milioni USD., { to sporedeno so otplati te po privatni ot dolg vo 2001 godina koi iznesuvaa 91,49 milioni USD pretstavuva porast na otplateni te sredstva vo tekovna godina.

Bankite otplati ja vkupno 39,19 milioni USD, od { to na ime glavni na 36,07 milioni USD, a na ime kamata 3,13 milioni USD.

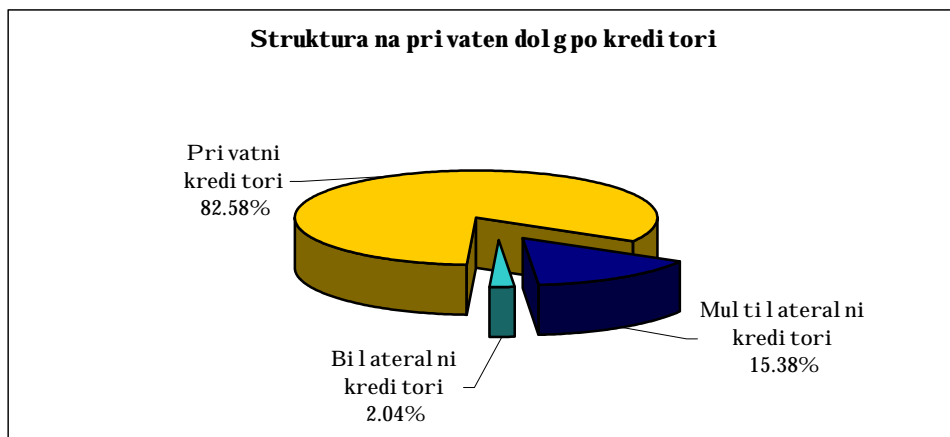
Privatni te trgovski dru{ tva otplati ja vkupno 81,06 milioni USD, od koi { to po osnov glavni na iznos od 74,80 milioni USD, a po osnov kamati iznos od 6,26 milioni USD.

Vo 2002 godina se evidentirani i dostasani neplateni obvrski od 13,39 milioni USD, koj i znos uka`uva na nenavremeno pl a}awe na obvrskite od strana na privatni ot sektor, no vo eden del se dol `i i na nea`urnost na podatocite.

2.3. Struktura na privatni ot dolg

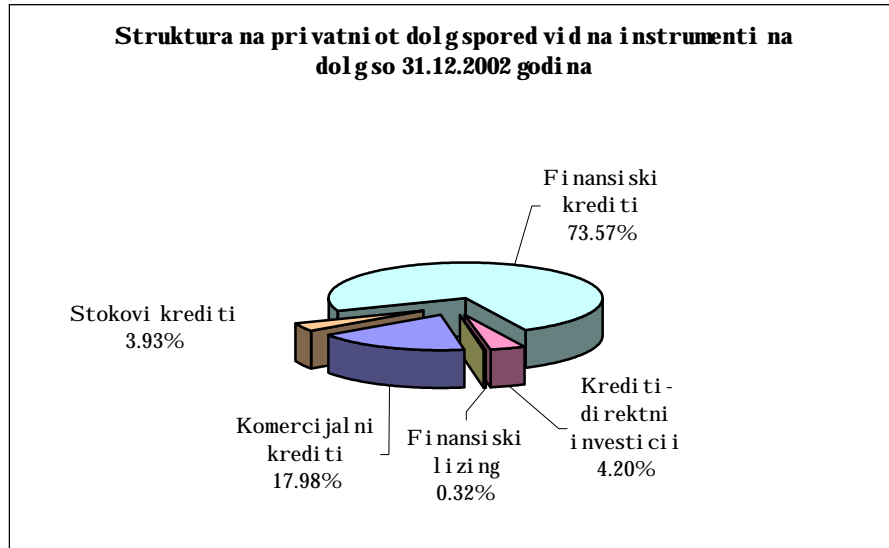
2.3.1. Vid na stranski kreditore

Najgolem del od privatni ot dolg e sprema privatni kreditore i toa 82,58% ili iznos od 177,83 milioni USD. Sprema oficijalnite kreditore bankite i trgovskite dru{ tva dol `at 37,50 milioni USD ili 17,42%, od { to sprema multilateralnite organizacii IFC i EBRD dol `at 33,15 milioni USD, a sprema bilateralnite kreditore dol `at 4,39 milioni USD.

2.3.2. Vid i namena na kreditni raboti

Soglasno klasifikacii te za kreditni raboti najgolem del od privatni ot dolg se f i nansi ski te krediti so u-estvo od 73,57%, potoa sl eduva komercial ni te krediti so 17,98%, kreditite me|u povrzani subjekti - direktni investicii zaf a}aat 4,20% od privatni ot dolg, stokovni te krediti 3,93% i najmal o u-estvo od 0,32% ima f i nansi ski ot lizing, kako relativno ponov vid na kreditna rabota vo na{ ata zemja.

Od aspekt na namenata na oddelni te vidovi kreditni raboti, karakteri sti -na e sl ednata struktura:

Komercial ni te krediti vo najgolem del proizleguvaat od izveduvawe na investicioni raboti vo stranstvo 41,32%, uvoz na oprema na kredit 35,21% i avansni garancii 19,85%, dodeka ostanati te nameni se pomal ku zastapeni.

Stokovi te krediti se koristen i za uvoz na oprema 51,58%, pla}awa za proekti i studii 22,67% i uvoz na stoki za { i roka potro{ uva-ka 19,11%, dodeka uvozot na surovini i repromaterijali e najmal a stavka so u-estvo od 6,64%.

Sredstvata od f i nansi ski te krediti vo zna-aen del 44,12% se koristen i za f i nansi rawe vo zemjata - preku prod a` ba na devi zni ot pazar, ponatamu za uvoz na oprema 23,55%, otplata na porano koristen i krediti 11,52%, uvoz na surovini i repromaterijali 11,06% i ostanati nameni so pomal o u-estvo vo vkupni ot i znos.

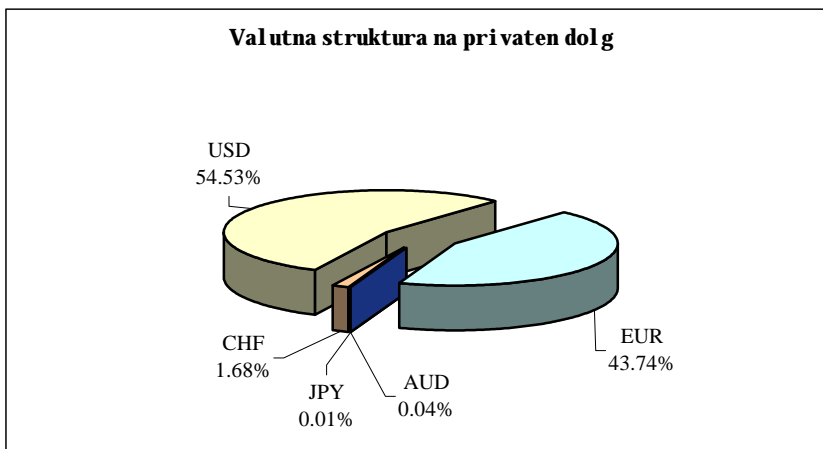
Poseben del od privatni ot dolg se krediti te koi gi opf a}aat dol ` ni -ko-doveritel ski te odnosi pome|u povrzani subjekti - direktni investicii (zaemi me|u ekonomski povrzani subjekti so rok na traewe od 5 i pove}e godi ni).

Fi nansi ski ot lizing vo cel ost e namenet za uvoz na oprema.

2.3.3. Valuta na zadol ` uvawe

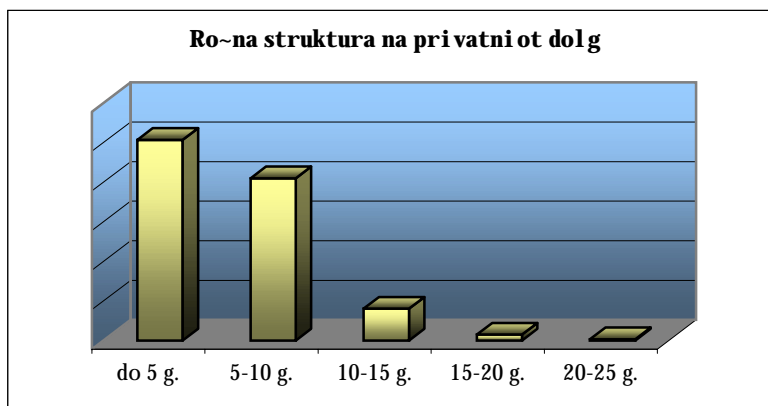
Spored valuta na zadol ` enost strukturata na privatni ot dolg poka ` uva deka najgolem del od dolgote vo ameri kanski dolari i znos od 110,62 mi lioni USD

ili 54,53 %, potoa sleduva Evroto vo iznos od 88,75 milioni USD ili 43,74%. Ovi e dve valuti se dominantni vo valutnata struktura, taka { to u-estvoto na ostanati te valuti kako { vajcarski ot frank, japonski ot jeni i avstralski ot dolare mi norno.

2.3.4. Rok na otplata

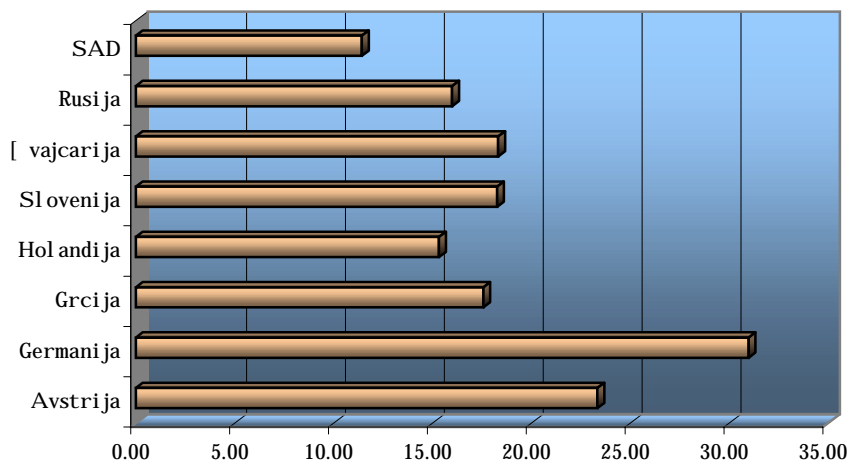
Ro~nata struktura na privatni ot dolg upatuvaa na zaklu~okot deka spored originalni ot rok na dospevawe najgolem del od dolgot 49,94% e so rok na traewe do 5 godini , potoa 40,38% od dolgot e so rok na traewe od 5-10 godini , dodeka samo 9,68% od dolgot dospeva so rok nad 10 godini .

2.3.5. Zemji na kreditore

Vo ova struktura e vku~en samo privatni ot dolg od bilateralni i privatni kreditore. Najzastapeni kreditore na privatni ot sektor se kreditore od Germanija 30,99 milioni USD ili 17%, Avstrija 23,34 milioni USD ili 12,81%, [vajcarija 18,33% ili 10,06%, Slovenija 18,27 milioni USD ili 10,03%. Kreditore od ostanati te zemji se zastapeni vo pomal procent.

**Struktura na privaten dolg po najzastapeni zemji na
kreditorite na 31.12.2002 godi na**

II. Kratkoro~en dolg

Kratkoro~ni ot dolg go so~inuvaat dol`ni~kite obvrski na rezidenti kon nerezidenti, so ori gi nal en rok na dospevawe do edna godi na.

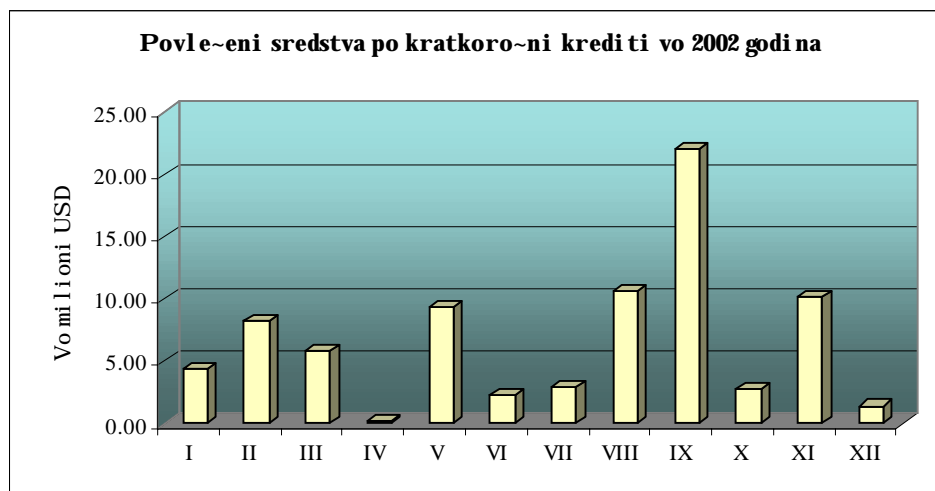
Na 31.12.2002 godina sostojbata na kratkoro~ni ot dolg iznesuva 63,26 milioni USD, od koi { to obvrski po osnov na glavni na 60,56 milioni USD, obvrski po osnov na dospeana neplatena kamata 0,52 milioni USD i proceneta zadocneta kamata 2,48 milioni USD. Vo evidenti raweto na kratkoro~ni ot dolg, dospeanite neplateni obvrski po glavni na i kamata i ocenetata zadocneta kamata se kapi tal i zi raat i go zgol emuvaat i znosot na dol got.

Vrz osnova na sporedbata so 2001 godi na koga kratkoro~ni ot dolg i znesuval 62,57 milioni USD, kratkoro~ni ot dolg vo 2002 godina bele`i blag porast od 1,59%.

1. Ostvareni dvi`ewa vo 2002 godi na

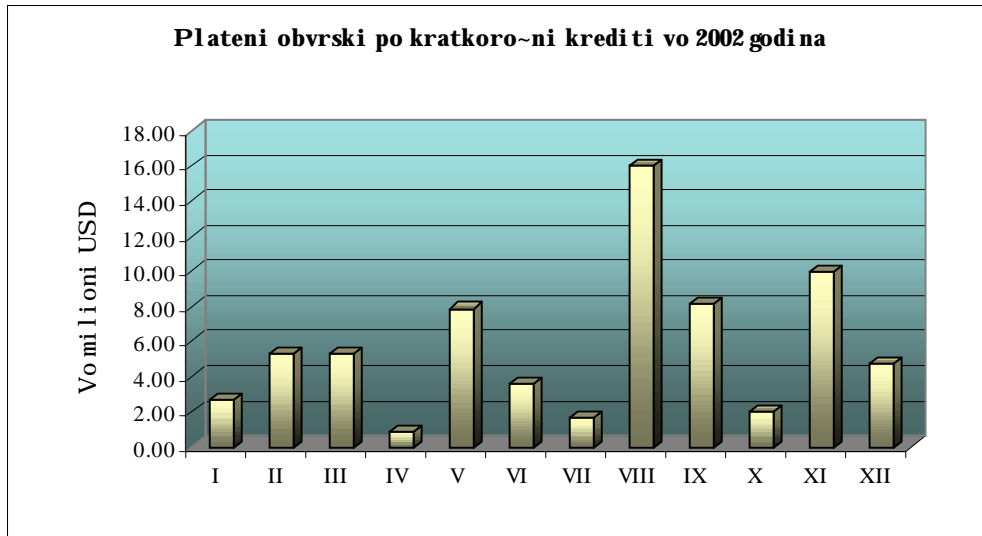
1.1. Koristewa

Doma{nite subjekti vo tekot na 2002 godina se zadol`ile so novi kratkoro~ni krediti kon nerezidenti vo iznos od 80,25 milioni USD. Ova e relativno visok iznos na povle~eni kratkoro~ni krediti, koj e zna~itelno pogolem vo odnos na isti ot vo 2001 godi na, koga bile povle~eni 58,92 milioni USD. Ovoj iznos na kratkoro~no zadol`uvawe uka`uva isto taka na pointenzivno eksterno finansirawe na raboteweto na doma{nite subjekti osobeno od pri vatni ot sektor { to samo ja potvrduva pogore navedenata konstataci ja za porast na zadol`uvaweto na pri vatni ot sektor i toa i na kratoki na dolg rok.

1.2. Otplati

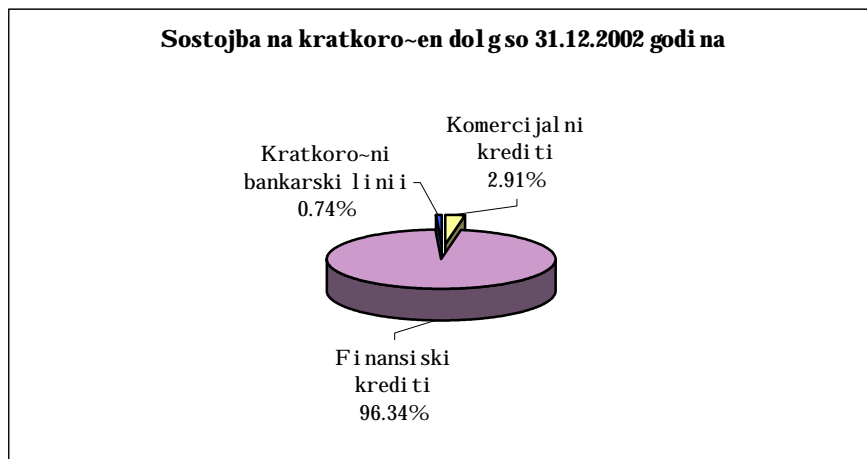
Doma{ ni te subjekti po osnov na kratkoro~en dolg vo 2002 godi na otplati le vkupno 67,99 milioni USD , od { to 65,94 milioni USD obvrski za glavni na i 2,04 milioni USD obvrski za kamata. Otplati te imale relativno izedna~en intenzitet vo tekot na godinata, soglasno so di namikata na dospevawe na obvrskite za pla}awe. Isti te sporedeni so otplati te po kratkoro~ni ot dolg vo 2001 godi na vo iznos od 40,07 milioni USD se pogolemi , { to e i razbirli vo ako se ima predvid porastot i na kratkoro~nite zadol ` uvawa vo 2002 godi na.

2. Struktura na kratkoro~ni ot dolg

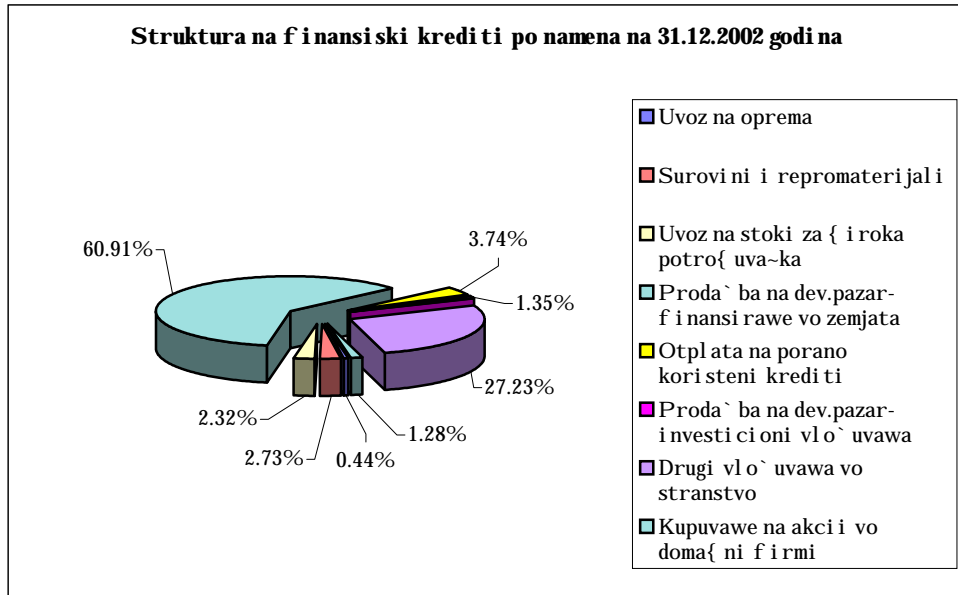
2.1. Vid na kratkoro~ni krediti

Od aspekt na strukturata spored vidovite instrumenti na dolg, kratkoro~ni ot dolg vo najgolem del se dol ` i na zemni finansiski krediti od nerezi denti so u~estvo od 96,34%. U~estvoto na komercijalni te krediti od 2,91% i kratkoro~nite bankarski kreditni linii od 0,74% e standardno nisko i zanemarli vo.

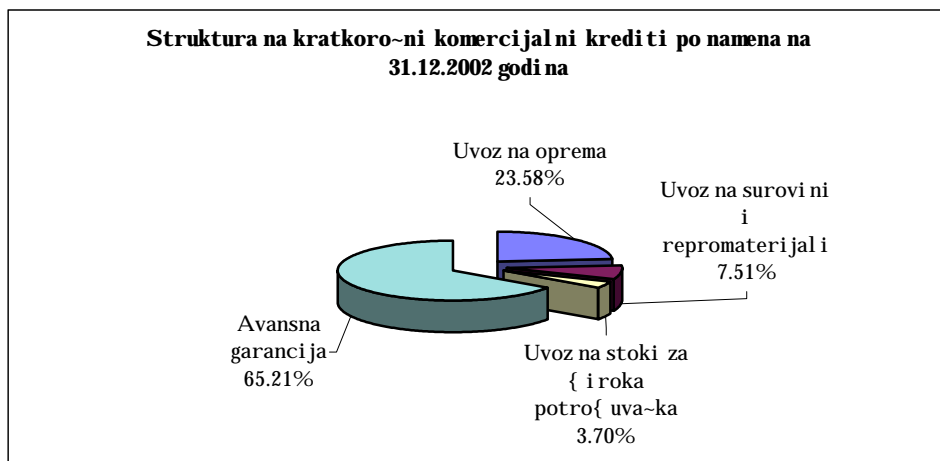

2.2 Namena na kratkoro~ni krediti

Od pogore prezenti ranata struktura na kratkoro~ni ot dolg po vi dovi na krediti, vi dli va e tendenci jata na rezidenti te da se zadol ` uvaat na kratok rok so zemawe na f i nansi ski sredstva koi ponatamu gi naso~uvaat za razli ~ni nameni . Namenata na ovi e sredstva e zna~ajna, ako se i ma predvi d f aktot deka i sti te mo ` at da bi dat potro{ eni vo zemjata i li vo me|unarodni ot promet na stoki i uslugi .

Najgolem del od sredstvata od f i nansi kite krediti ili 60,91% se prodavaat na devizni ot pazar i se kori stat za f i nansi rawe vo zemjata, dodeka za vl o` uvawa vo stranstvo se kori stat 27,23% od sredstvata od f i nansi ski te krediti . Ostanatite f i nansi ski krediti so nameni kako uvoz na oprema, surovini i repromaterijali , stoki za { i roka potro{ uva~ka, i nvesti ci oni vl o` uvawa, kako i oni e za otpлата na porano kori steni krediti i kupuvawe na akcii vo doma{ ni trgovski dru{ tva se zna~itelno pomalku zastapeni , ili zbirno okolu 11,85% od kratkoro~ni ot dolg .

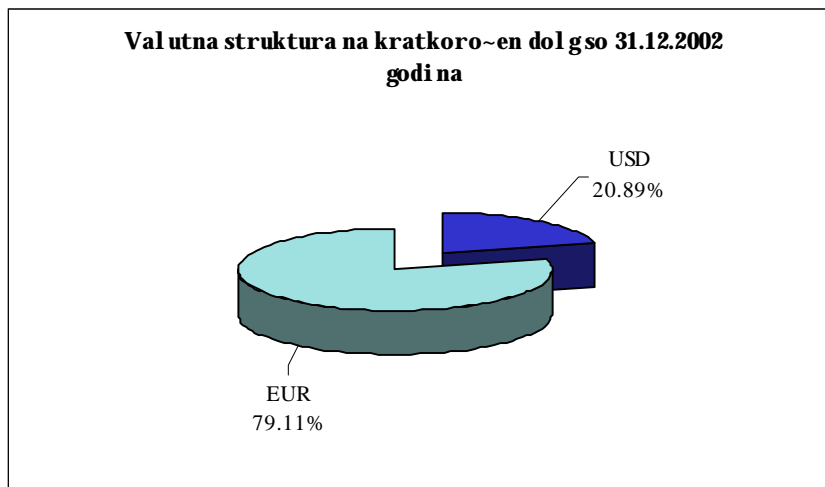

Dolgot po kratkoro~nite komercialni krediti vo najgolem del 65,21% proizleguva od avansni garancii. Zna~itelno e zgolemen udelot na uvezinata oprema na kredit so 23,58%, dodeka vo minatata 2001 godina ovaa namena u~estvuva{ e so 8,39%, potoa sleduvaat uvozot na surovini i repromaterijali i uvozot na stoki za { i roka potro{ uva~ka.

Kratkoro~nite bankarski kreditni l i n i i se vo cel ost nameneti za tekovni pl a} awa na banki te kon stranstvo.

2.3. Valuta na zadol ` uvawe

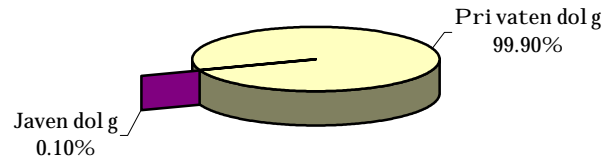
Vo strukturata na kratkoro~ni ot dolg spored valutata na zadol ` uvawe nastanate e promena vo odnos na minatata 2001 godina, pred se zaradi visokoto u~estvo na Evroto vo novite kratkoro~ni zadol ` uvawa od 79,11%, koe vo 2001 godi na u~estvuva{ e so 40,31%. Za razl i ka od toa, u~estvoto na ameri kanski ot dol ar koe vo i zmi nati te godi ni be{ e domi nantno (vo 2001 godi na 53,24%) opadna na samo 20,89%.

2.4. Sektorska struktura

Na krajot na 2002 godina, domi nanten del od kratkoro~ni ot dolg e dolg na privatni ot sektor i toa 99,90% ili 63,50 milioni USD. Subjkti te od javni ot sektor, poto~no javni te pretprijatija vo 2002 godi na se zadol ` uval e kratkoro~no vo mi ni mal en i znos od 0,07 mi li oni USD { to pretstavuva zanemarl i vo u~estvo vo kratkoro~ni ot dolg od 0,10%.

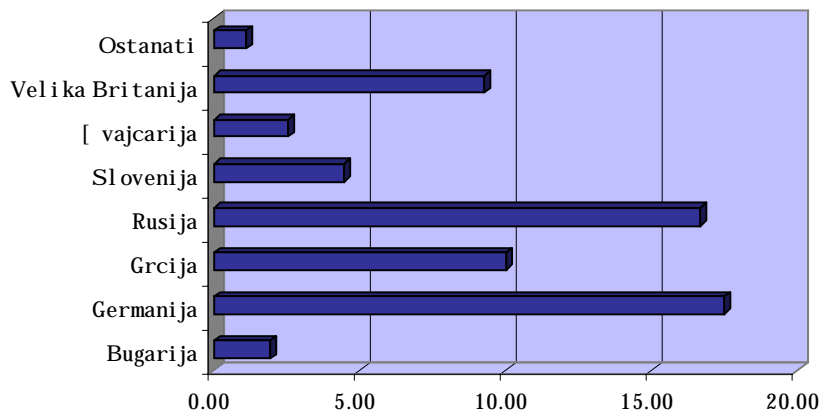
**Struktura na kratkoro~en dol g po sektori na 31.12.2002
godina**

2.5. Zemji na kreditore

Vo kratkoro~noto kreditirawe od privatni kreditore vo najgolem del u~estvuvaat kreditore od Germanija 27,57%, Rusija 26,24%, Grcija 15,77% i Vel i ka Bri tani ja 14,61%, dodeka vo pomal a mera se zastapeni kreditore od drugi zemji .

**Struktura na kratkoro~en dol g prema pri vatni kreditore
po zemja na kreditore**

III. Stepen na zadolženost na Republika Makedonija

Za presmetka na pokazatelice na stepenot za zadolženost, Narodna banka koristi metodologija spored preporakite na Svetskata banka. Vo ova metodologija za procenuvawe na stepenot na zadolženost se predvideni i kriteriumi za limitite na ovie pokazatelice soglasno koi zemjite se klasificiraat vo soodvetna grupa spored zadolženosta. Preporakata metodologija se bazira na presmetka na pokazatelice so totalnite vrednosti na sostojbata na dolgot i tekovite na zadolžuvawe vo tekovната godina, što odgovara na potrebite na našata zemja, bidejti se ne sme vo moznost da gi presmetuvame pokazatelice vrz osnova na neto sega na vrednost na dolgot.

Za ocenka na stepenot na zadolženost se presmetuvaat etiri pokazatelice za stepenot na zadolženost i toa:

- vkupen nadvoren dolg sprema prosek na bruto domačiot proizvod (BDP) od poslednite tri godini;
- vkupen nadvoren dolg sprema prosek na izvoz na stoki i uslugi od poslednite tri godini;
- vkupno servisirawe na dolgot sprema prosek na izvoz na stoki i uslugi od poslednite tri godini;
- vkupni otplati na kamata sprema prosek na izvoz na stoki i uslugi od poslednite tri godini.

Pri toa, vlezni te gol emini za presmetka na pokazatelice se definiрани na sledniot način:

- Vкупniot nadvoren dolg, gi inkorporira kratkoročniot i dolgoročni dolg so sostojba na den 31.12.2002 godina;
- Vкупnoto servisirawe na dolgot, gi opfaa vkupnite otplati na glavni i kamata po dolgoročni dolgi i otplati te na kamata po kratkoročni dolgi;
- Vкупni te otplati na kamata, gi opfaaat vkupni te otplati na kamata po kratkoročni i dolgoročni krediti.

Vo kalkulacii te za 2002 godina kako inputi se korišteni slednive iznosi:

- Vкупen nadvoren dolg na 31.12.2002 godina, 1.612,54 milioni USD, od toa:
 - Dolgoročni dolg na 31.12.2002 godina: 1.548,98 milioni USD;
 - Kratkoročni dolg na 31.12.2002 godina: 63,56 milioni USD;
- Vкупno servisirawe na dolgot vo tekot na 2002 godina, 233,72 milioni USD, od toa:
 - Servisirawe na dolgoročni dolg (glavni i kamata): 231,68 milioni USD;
 - Servisirawe na kratkoročni dolg (kamata): 2,04 milioni USD;

- Vкупni otplati na kamata vo tekot na 2002 godi na, 52,67 milioni USD, od toa:
 - Otplati na kamata po dolgoro~ni krediti 50,63 milioni USD;
 - Otplati na kamata po kratkoro~ni krediti 2,04 milioni USD;
- Prosek na BDP od posledni te tri godini (2002, 2001 i 2000 godi na) 3.565,67 milioni USD; i
- Prosek na izvoz na stoki i uslugi od posledni te tri godini (2002, 2001 i 2000 godi na): 1.460,35 milioni USD.

Kriteriumi te za klasifikirane na zemjata vo odredena grupa na zemji, se dadeni oddelno za sekoj pokazatel, i toa:

- vкупen nadvoren dolg sprema prosek na BDP od posledni te tri godini, visoka zadol`enost nad 50%; umerena zadol`enost zna~i 60% od grani~nata vrednost (50%), no ne i dostignuvawe na kriti~noto nivo, { to zna~i vo interval ot me|u 30-50%; i pomala zadol`enost pod 30%;
- vкупen nadvoren dolg sprema prosek na izvoz na stoki i uslugi od posledni te tri godini, visoka zadol`enost nad 275%; umerena zadol`enost zna~i 60% od grani~nata vrednost (275%), no ne i dostignuvawe na kriti~noto nivo, { to zna~i vo interval ot me|u 165-275%; i pomala zadol`enost pod 165%;
- vкупno servisirane na dolgot sprema prosek na izvoz na stoki i uslugi od posledni te tri godini, visoka zadol`enost nad 30%; umerena zadol`enost zna~i 60% od grani~nata vrednost (30%), no ne i dostignuvawe na kriti~noto nivo, { to zna~i vo interval ot me|u 18-30%; i pomala zadol`enost pod 18%; i
- vкупni otplati na kamata sprema prosek na izvoz na stoki i uslugi od posledni te tri godini, visoka zadol`enost nad 20%; umerena zadol`enost zna~i 60% od grani~nata vrednost (20%), no ne i dostignuvawe na kriti~noto nivo, { to zna~i vo interval ot me|u 12-20%; i pomala zadol`enost pod 12%.

Spored preporaki te na Svetskata banka dokol ku tri od ~eti ri te pokazateli vleguvaat vo dadeni interval, zemjata se klasifikirava soodvetnata grupa na zemji. Pri toa, treba da se napomene deka pribli`uvaweto do kriti~noto nivo t.e. grani~nata vrednost na odreden pokazatel, treba da se tolkuva mo{ ne vni matel no, so ogle na faktot deka pri premindedna vo druga grupa na zemji treba da se zeme predvidi dvi`eweto vo izminati oot period, a ne samo sostojbite vo tekovni ot period.

Za 2002 godi na presmetani se sledni ve pokazateli:

- vкупen nadvoren dolg sprema prosek na BDP od posledni te tri godini, iznesuva 45,22%, po koj kriterium Republika Makedonija spa|a vo grupata na **umereno zadol`eni zemji**;
- vкупen nadvoren dolg sprema prosek na izvoz na stoki i uslugi od posledni te tri godini, iznesuva 118,09%, po koj kriterium Republika Makedonija spa|a vo grupata na **pomalku zadol`eni zemji**;

- vkupno servisi rawe na dolgot sprema prosek na izvoz na stoki i usluge od posledni te tri godini, iznesuva 17,12%, po koj kriterium Republika Makedonija spada vo grupata na **pomal ku zadol`eni zemji**; i

- vkupni otplati na kamata sprema prosek na izvoz na stoki i usluge od posledni te tri godini, iznesuva 3,86%, po koj kriterium Republika Makedonija spada vo grupata na **pomal ku zadol`eni zemji**.

Vrz osnova na presmetani te pokazatel i, proizleguva deka za 2002 godina, Republika Makedonija vleguva vo grupata na pomal ku zadol`eni zemji so sredna visina na dohod, bidej}i tri od ~etirite pokazatel i ja klasificiraat vo ova grupacija.

Vo vrska so pokazatel i te, osobeno vni mani e obrnuvame na slednoto:

-pokazatel ot vkupen nadvore{ en dolg sprema BDP za 2002 godina se pribli`uva do kriti ~noto (grani ~no) nivo od 50%, so ~ie nadmi nuvawe bi se klasificirale vo grupata na visoko zadol`eni zemji;

-pokazatel ot servisi rawe na dolgot sprema izvoz na stoki i usluge koj za 2002 godina se pribli`uva do kriti ~noto (grani ~no) nivo od 18%, so ~ie nadmi nuvawe bi se klasificirale vo grupata na umereno zadol`eni zemji.

Pokazatel i	31.12.2002	31.12.2001
Vkupan dol g/BDP	45.22	42.30
Vkupan dol g/I zvoz na stoki i usluge	118.09	107.96
Servisi rawe na dol g/I zvoz na stoki i usluge	17.12	14.76
Otplati na kamata/I zvoz na stoki i usluge	3.86	4.44

Od prilo`enata tabela, mo`e da se sporedi dvi`eweto na oddelni te pokazatel i za zadol`enosta vo 2002 i 2001 godina. Poradi porastot na sostojbata na nadvore{ ni ot dolg vo uslovi na pad na BDP i izvozot na stoki i usluge vo 2002, se javuva zgol emuvawe na zadol`enosta po prvi te tri pokazatel i vo odnos na isti te za 2001 godina. Kako { to be{ e pogore ka`ano, kaj dva od ~etirite pokazatel i se pribli`uvame do kriti ~ni te granci so { to sl ikata za zadol`enosta na zemjata bi se izmeni la.

Bi sakale da napomeneme deka pokazatel i te za 2001 godina se dobi eni vrz osnova na revidirani podatoci za BDP, izvozot na stoki i usluge i nadvore{ ni ot dolg.

Analizata na stepenot na zadol`enost i odr`livosta na dolgot na sreden rok, e pokompleksna od presmetuvaweto na ovie podatoci, osobeno ako se ima predvid deka istite ne mo`at da signaliziraat za problemi kako { to se sposobnosta na edna zemja da go servisi ra dolgot vo uslovi na def icit na tekovnata smetka na platni ot bilans, nezavidno ni vo na devizni rezervi ili nizok stepen na naplativost na izvozot. Osven toa, porastot na stepenot na zadol`enost ne mora sekoga{ da zna~i pote{ kotii vo servisi raweto na dolgot. Poradi toa, ovie indikatori treba da pretstavuvaat del od edna po{ i roka analiza na odr`livosta na dolgot.

Vo kontekst na prethodnoto, specifika vo na{ata zemja e { to iznosot na izvoz na stoki i usluge od platno bilansnata statistika ne sekoga{ e adekvatno

merilo za mo`nosta za servisi rawe na dolgot. I meno, i znosot na i zvozot na stoki i uslugi vo eden del e zgol emen so i znosot na dorabotki te, pri { to realnata vrednost na i zvozot e zna~itelno pomala. Ova pak zna~i deka efektivni ot devizen priliv ostvaren vrz osnova na i zvozot po ovoj osnov }e bi de zna~itelno pomal. Osven toa, zna~aen del od pobaruvawata se zatvoraat so kompenzacioni raboti. Seto ova pri donesuva efektivni ot devizen priliv koj se ostvaruva i koj mo`e da slu`i za servisi rawe na dolgot da bi de zna~itelno pomal od i znosot na i zvozot na stoki i uslugi. Od tie pri~ini, vo ova analiza na stepenot na zadol`enost, napravi vme kal kul aci ja na pokazatel i te i so ova gol emi na.

Pokazatel i	31.12.2002	31.12.2001
Vkupan dol g/BDP	45.22	42.30
Vkupan dol g/Ef ekti ven devizen priliv	154.79	143.75
Servi si rawe na dol g/Ef ekti ven devizen priliv	22.44	19.66
Otpl ati na kamata/Ef ekti ven devizen priliv	5.06	5.91

Za 2002 godi na presmetani se sledni ve pokazatel i :

- vkupen nadvore{ en dol g sprema prosek na BDP od posledni te tri godi ni , iznesuva 45,22%, po koj kriterium Republi ka Makedoni ja spa|a vo grupata na **umereno zadol`eni zemji**;

- vkupen nadvore{ en dol g sprema prosek na efektivni devizen priliv od posledni te tri godi ni , iznesuva 154,79%, po koj kri terium Republ i ka Makedoni ja spa|a vo grupata na **pomal ku zadol`eni zemji**;

- vkupno servisi rawe na dol got sprema prosek na efektivni devizen priliv od posledni te tri godi ni , iznesuva 22,44%, po koj kri terium Republ i ka Makedoni ja spa|a vo grupata na **umereno zadol`eni zemji**; i

- vkupni otplati na kamata sprema prosek na efektivni devizen priliv od posledni te tri godi ni , iznesuva 5,06%, po koj kri terium Republ i ka Makedoni ja spa|a vo grupata na **pomal ku zadol`eni zemji**.

Vo ova presmetka, dva od ~eti ri te pokazatel i ja klasi fi ci raat Republ i ka Makedoni ja vo grupata na umereno zadol`eni zemji. Faktot deka pokazatel ot za servisi rawe na dol got indici ra umerena zadol`enost, mo`e da signal izira eventual ni probl emi od aspekt na odr`li vosta na dol got na sreden i dol g rok. Za ova se pak se potrebni podlaboki anal izi , koi }e gi imaat predvid proekti rani te iznosi na otplati te na dol got na sreden rok, kako i o~ekuvani ot rast na BDP i i zvozot na stoki i uslugi .

**POBARUVAWA OD NEREZI DENTI
VO 2002 GODI NA**

B. POBARUVAWA OD NEREZI DENTI

Pobaruvawata od nerezi denti gi so~i nuvaat kratkoro~ni te i dolgoro~ni te pobaruvawa na rezi denti te po osnov na kreditni raboti so nerezi denti. Pri toa, za kratkoro~ni se smetaat pobaruvawata koi proizleguvaat od kreditni raboti so origi nal en rok na dospevawe od najmnogu edna godi na. Si te ostanati pobaruvawa od kreditni raboti so dospevawe nad edna godi na, spa|aat vo grupata na dolgoro~ni pobaruvawa.

Na 31.12.2002 godi na rezidentite pobaruvale od stranstvo vkupno 22,50 milioni USD, od { to po osnov na glavni na 22,20 milioni USD i po osnov na dospeana nenaplatena kamata 0,30 milioni USD. I znosot na dospeana nenaplatena kamata se kapitalizira i po toj osnov pretstavuva zgolemuwawe na iznosot na pobaruvawata od nerezi denti.

Vo sporedba so minatata 2001 godi na koga pobaruvawata od nerezi denti i znesuvaa 23,57 milioni USD, vo 2002 godi na e zabele`an mal pad na pobaruvawata koj proizleguva od padot vo iznosot na odobreni sredstva, kako i vo naplatata na dospeani te obvrski.

Vo odnos na strukturata na pobaruvawata spored ro~nosta, vo 2002 dojde do zna~itelni promeni na slikata od izminatata godina, bidej}i pogolem del od pobaruvawata 74,62% se dolgoro~i pobaruvawa, a pomal del od 25,38% se kratkoro~ni pobaruvawa. Se raboti za zna~aen presvrt, imaj}i ja predvid minatogodi{ nata struktura na pobaruvawata koga kratkoro~nite pobaruvawa u~estvuvaa so 85,25%, a dolgoro~ni te so 14,75%.

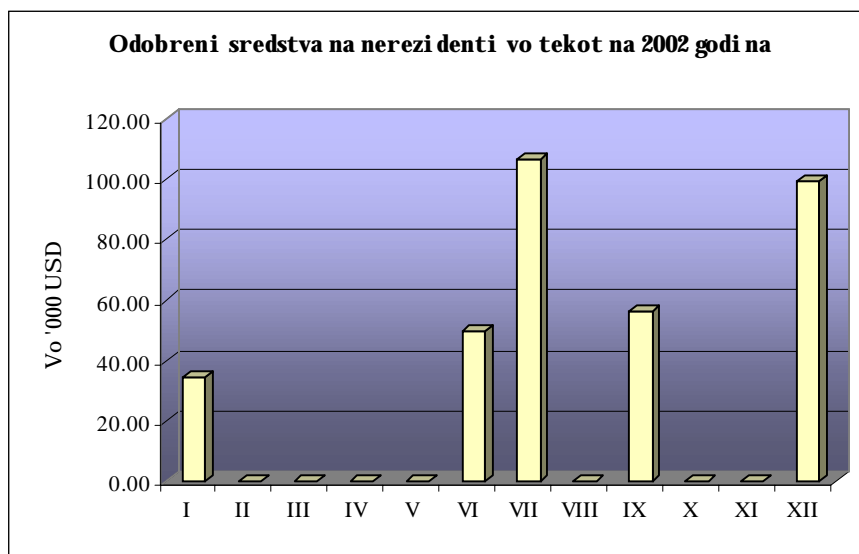
1. Ostvareni dvi`ewa vo tekot na 2002 godi na

1.1 Odobreni sredstva

Vo 2002 godi na, po osnov na kreditni raboti se odobreni vkupno 0,35 milioni USD. Zna~itelno namaluvawe na dinami kata na odobruvawe na krediti, osobeno vo sporedba so 2001 godi na koga bile odobreni 23,65 milioni USD.

Analizata poka`uva deka najgolem del od sredstvata se odobreni na kratok rok i deka kako doveriteli pove}e se javuvaat doma{nite trgovski dru{tva, za razlika od minati te godi ni koga bankarski ot sektor be}e domi nanten krediti na nerezi denti. Vo 2002 godi na, banki te voop{to ne vr{ele dolgoro~no krediti rawe na nerezi denti.

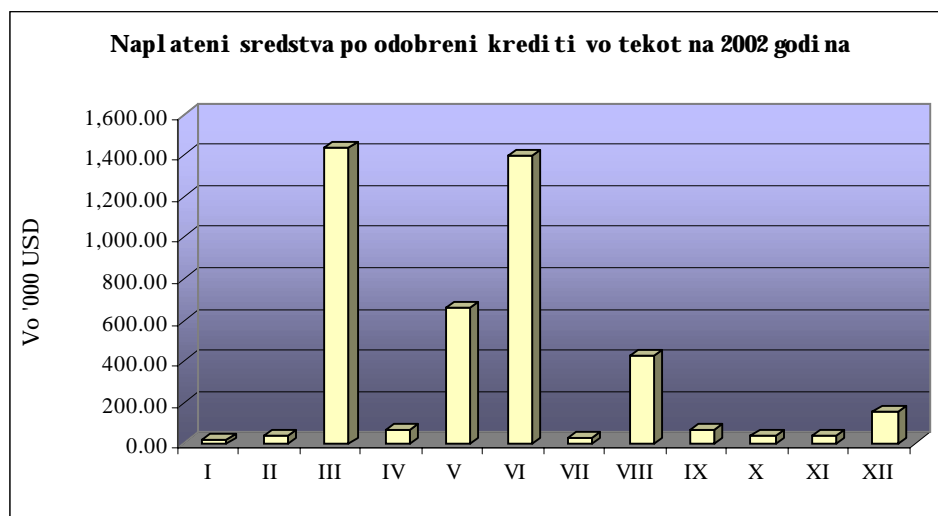
Osven toa, od analiti~ki aspekt e biten i faktot deka ovie sredstva isklu~ivo gi koristele stranski pretprijatija t.e. kako korisnici i na dolgoro~nite i na kratkoro~nite krediti se javuvaat samo stranski trgovski dru{tva, za razlika od minati te godi ni koga zna~itel en plasman se vr{e}e i na fizi~ki lica i banki - nerezi denti.

1.2 Naplati

Vo ova godina se naplateni vkupno 4,36 milioni USD, od { to na ime glavni na 3,63 milioni USD i na ime kamata 0,73 milioni USD. Kako { to be{ e ka`ano, se javuva i pad na iznosot na naplatite vo odnos na 2001 godina koga naplatite iznesuvale 22,47 milioni USD, koj proizleguva od nemo`nosta na doma{ nite subjekti navremeno da si gi naplatuvaat pobaruwawata. Sepak, ova ne e problem od tekovna priroda i isti ot se javuva{ e i vo izminati te godini.

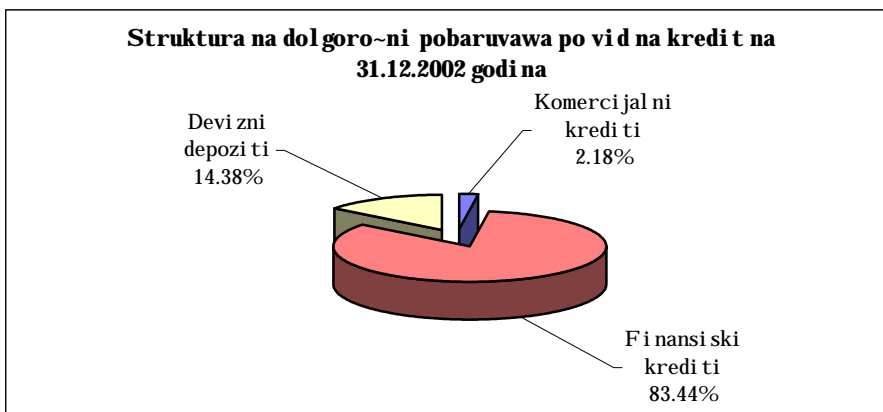
Poradi nemo`nosta eden del od pobaruwawata da bidat naplateni, neкои krediti pri nudno se prolongiraat. Ova e najzna~ajna pri~ina poradi koja ima fluktuacii me|u dolgoro~nite i kratkoro~nite pobaruwawa vo tekot na 2002 godina.

2. Struktura na dolgoro~ni pobaruvawa

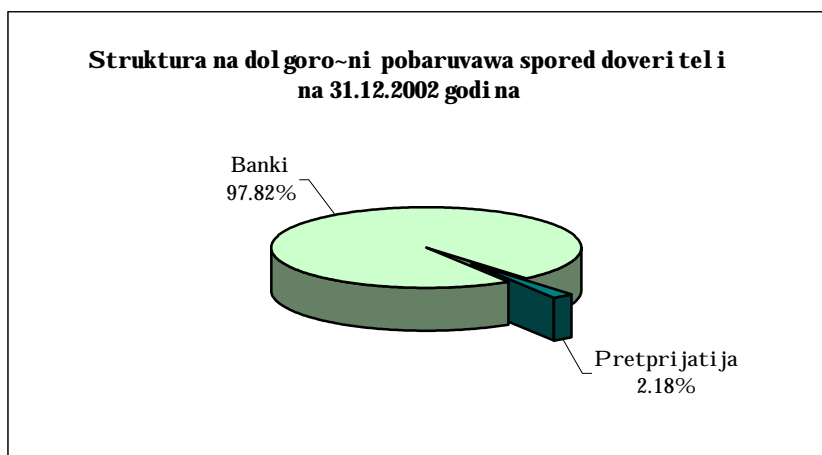
2.1. Vid na odobreni krediti

Dominantno u~estvo vo dolgoro~nite pobaruvawa imaat f inansi skite krediti so 83,44%, potoa sledat deviznite depoziti so 14,38% i na kraj komercijalni krediti so 2,18%.

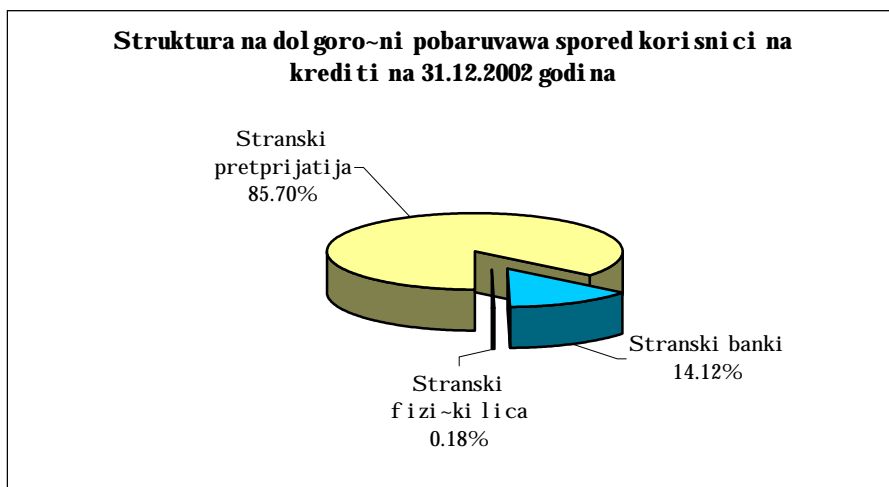
2.2. Doveriteli

Vo pogled na doveritelskata struktura na dolgoro~nite pobaruvawa i natamu najgolemi doveriteli se doma{ nite banki koi pobaruvaat 97,82% od vkupniot iznos na dolgoro~nite pobaruvawa, dodeka trgovskite dru{ tva pobaruvaat samo 2,18%.

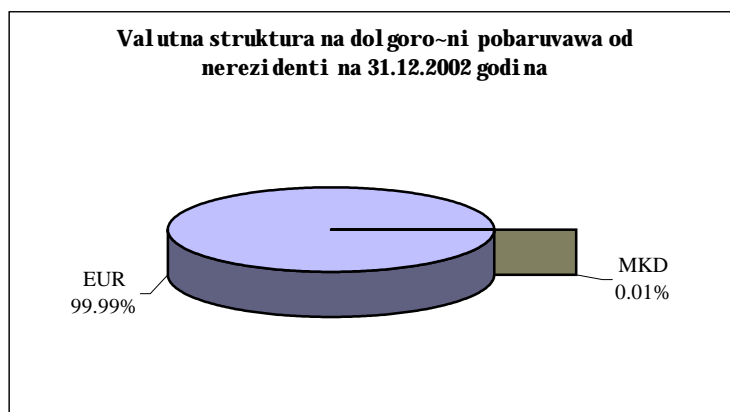
2.3. Korisnici na krediti

Od aspekt na strukturata na korisnicite dolgoro-nite krediti, kako najgol emi korisnici se javuvaat stranski trgovski dru{ tva so 85,70% u-estvo, potoa sleduvaat stranski te banki so 14,12% i na kraj stranski te fizi-ki li ca so 0,18% u-estvo.

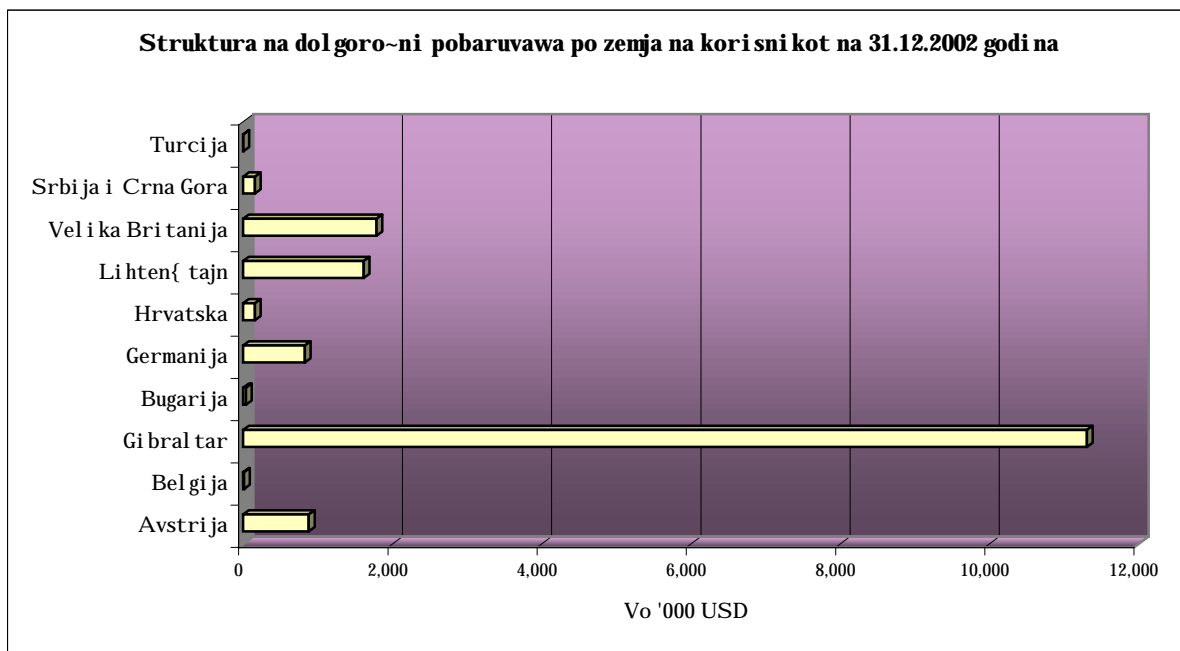
2.4. Valuta na odobruwawe

Kaj dolgoro-nite pobaruwawa dominantna valuta vo koja doma{ nite subjekti te odobruval e krediti e Evroto so u-estvo od 99,99%, dodeka u-estvoto na makedonski ot denar kako valuta na krediti rawe od 0,01% e zanemarl i vo.

2.5. Zemji na korisnici na kredit

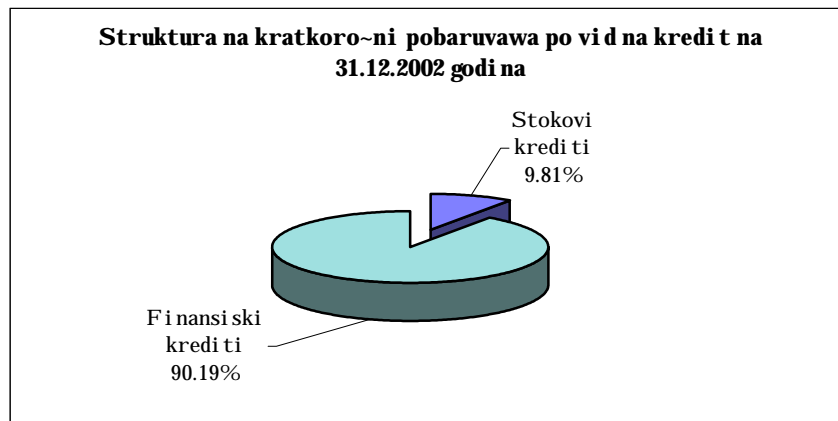
Od aspekt na strukturata po zemjite na korisnicite na dolgoro-nite krediti, so najgol em i znos u-estvuvaat pobaruwawata od Gi bral tar so 67,37%, potoa pobaruwawata od Velika Britanija so 10,64%, pobaruwawata od Lihten{ tajn so 9,62%, dodeka drugite zemji imaat pomalo u-estvo vo vkupnite dolgoro-ni pobaruwawa.

3. Struktura na kratkoro~ni pobaruwawa

3.1. Vid na odobreni krediti

Najgolem del od kratkoro~ni te pobaruwawa proizleguvaat od f i nansi ski krediti i toa 90,19%. Ostatokot od 9,81% se pobaruwawa od odobreni kratkoro~ni stokovi krediti.

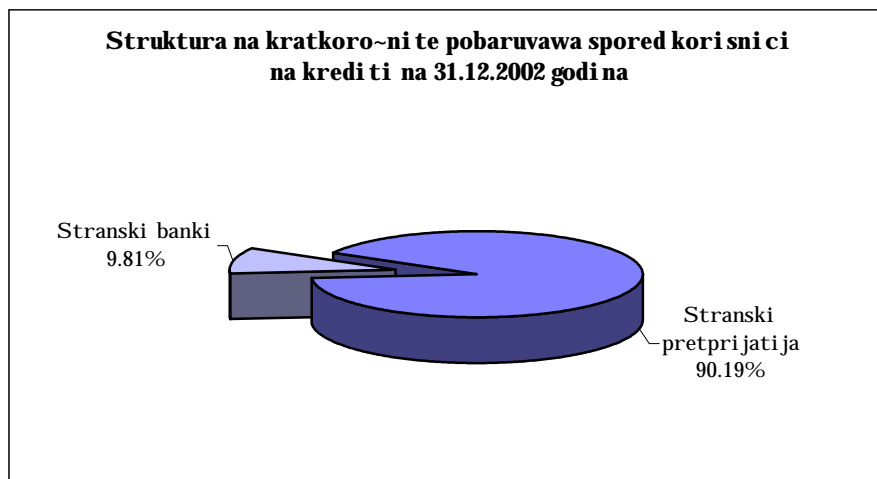
3.2. Doveritelji

Od rezidentite, kratkoro~nite pobaruwawa voglavno se vo racete na doma{nite banki, ~ii pobaruwawa u~estvuvaat so 96,98% od kratkoro~nite pobaruwawa, dodeka u~estvoto na trgovskite dru{tva e zna~itelno pomalo i i znesuva 3,02%.

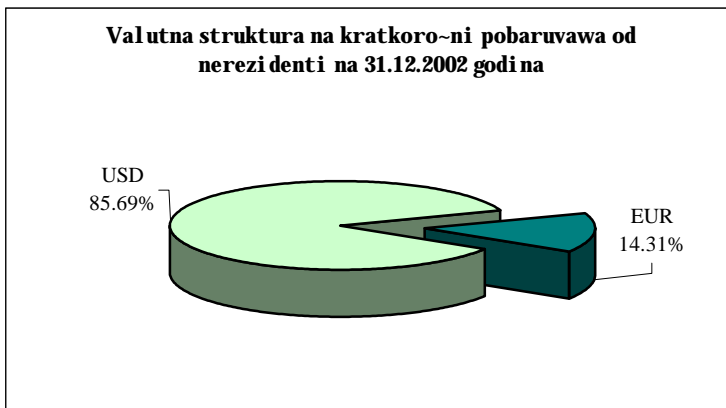
3.3. Korisnici na krediti

Sostojbata na 31.12.2002 godi na poka` uva deka doma{nite subjekti najmnogu pobaruvaat od stranski pretprijatija i toa 90,19% ili 5,15 milioni USD, dodeka ostatekot od 9,81% se kratkoro~ni pobaruwawa od banki - nerezi denti .

3.4. Valuta na odobruvawe

Za razlika od dolgoro~nite, kratkoro~nite pobaruwawa vo najgol em del ili 85,69% se denominirani vo ameri kanski dolari, dodeka Evroto kako valuta na kredi ti rawe u-estvuva so samo 14,31% vo vkupni te kratkoro~ni pobaruwawa.

3.5. Zemji na korisnici na kredit

Kaj kratkoro~nite pobaruwawa najzastapena zemja na korisnicite na kredi ti e Ki par so 85,43% u-estvo, potoa Srbija i Crna Gora so 9,81% u-estvo, dodeka ostanati te zemji i maat pomalo u-estvo vo kratkoro~ni te pobaruwawa.

